

ธรรมเนียมนำรัฐของสาธารณรัฐเช็ก

หลังจากที่สาธารณรัฐเช็กเข้าเป็นสมาชิกของสหภาพยุโรป (European Union : EU) เมื่อเดือนพฤษภาคม 2547 ส่งผลให้สาธารณรัฐเช็กสามารถขยายการส่งออกไปยังประเทศสมาชิก EU ด้วยกันได้อย่างกว้างขวางขึ้น นับเป็นโอกาสของไทยในการขยายตลาดและใช้สาธารณรัฐเช็กเป็นประตูการค้าสู่ประเทศอื่น ๆ ใน EU โดยอาศัยความได้เปรียบจากทำเลที่ตั้งของสาธารณรัฐเช็กซึ่งอยู่ใจกลางทวีปยุโรปเป็นปัจจัยผลักดันสำคัญ ทั้งนี้ ในการดำเนินธุรกิจกับสาธารณรัฐเช็ก ผู้ประกอบการไทยควรเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมเนียมปฏิบัติต่าง ๆ ของประเทศดังกล่าว เพื่อให้การเจรจาตกลงหรือต่อรองทางธุรกิจเป็นไปอย่างราบรื่นและเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม สำหรับธรรมเนียมนำรัฐของสาธารณรัฐเช็กที่สำคัญ ได้แก่

1. **การพบปะ พูดคุย** ชาวเช็กมักเหยียดคำทักทายกับคนแปลกหน้าในทุกสถานที่ ไม่ว่าจะในร้านขายของบนโต๊ะอาหาร บนรถไฟ หรือแม้แต่ในลิฟต์ ซึ่งเป็นการสร้างความเป็นกันเองและความคุ้นเคยให้กับผู้ที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน แตกต่างจากธรรมเนียมไทยซึ่งต้องรู้จักกันเป็นอย่างดีก่อนจึงจะเหยียดคำทักทายกันได้อย่างสนิทสนม นอกจากนี้ มีแนวโน้มว่าชาวเช็กนิยมจับมือทักทายและแสดงความรู้สึกโดยการกอดหรือสัมผัสตัวกันมากขึ้น

2. **การเยี่ยมเยือนบ้านชาวเช็ก** เมื่อมีโอกาสไปเยี่ยมเยือนชาวเช็กถึงบ้าน ผู้เป็นแขกควรถอดรองเท้าก่อนเข้าบ้านซึ่งคล้ายคลึงกับธรรมเนียมปฏิบัติของคนไทย และเปลี่ยนไปสวมใส่รองเท้าสำหรับใช้ภายในบ้าน ซึ่งเจ้าของบ้านจัดเตรียมไว้ให้ โดยมักวางไว้ใกล้กับประตูบ้านหรือในกล่องสำหรับใส่รองเท้าที่เรียกว่า “botík”

3. **ของขวัญสำหรับเยี่ยมเยือน** ของขวัญที่เหมาะสมในการติดไม้ติดมือไปเยี่ยมชาวเช็ก ได้แก่ ช็อกโกแลต อาหาร ไวน์ หรือดอกไม้ อย่างไรก็ตาม พึงระวังว่าไม่ควรใช้ดอกเบญจมาศเป็นของขวัญเพราะเป็นดอกไม้ที่ใช้สำหรับงานศพเท่านั้น รวมทั้งไม่ควรซื้อดอกไม้เป็นจำนวนคู่หรือซื้อดอกไม้จำนวน 13 ดอก เพราะชาวเช็กเชื่อว่าเลข 13 เป็นเลขแห่งความโชคร้าย ทั้งนี้ อย่าแปลกใจหากผู้รับของขวัญเปิดกล่องของขวัญทันทีที่ได้รับ เพราะถือเป็นการให้เกียรติแก่ผู้มอบของขวัญ

4. **การรับประทานอาหารและเครื่องดื่ม** ชาวเช็กมักอธิษฐานก่อนการรับประทานอาหารซึ่งเป็นภาพที่หลายคนคุ้นตาจากภาพยนตร์ต่างประเทศ และหลังจากรับประทานอาหารเสร็จแล้วก็จะวางผ้าเช็ดปากที่ใช้แล้วไว้ในจานหรือบนโต๊ะอาหาร สิ่งสำคัญที่ต้องระวัง คือ ไม่ควรนำอาหารที่เหลือจากภาชนะเดิมใส่ลงไปในภาชนะใหม่ที่มีอาหารอยู่เต็ม เพราะชาวเช็กถือว่าการกระทำที่ไม่สุภาพอย่างยิ่ง เช่นเดียวกันกับการเติมเครื่องดื่ม การถามผู้ร่วมรับประทานอาหารทุกคนว่าต้องการรับเครื่องดื่มเพิ่มหรือไม่ แม้ว่าเครื่องดื่มของบางคนยังไม่หมดแก้วก็ตาม เป็นมรรยาทในโต๊ะอาหารที่ชาวเช็กถือว่าพึงกระทำ

5. **การตั้งหัวข้อสนทนาและการใช้สรรพนามเรียกคู่สนทนา** ชาวเช็กให้ความสำคัญกับการกำหนดหัวข้อของการสนทนา ซึ่งจะเป็นตัวบ่งบอกถึงเนื้อหาของเรื่องที่ต้องการสนทนา ขณะที่การใช้สรรพนามเรียกคู่สนทนาขึ้นอยู่กับสถานการณ์เป็นสำคัญ หากเป็นการสนทนาอย่างเป็นทางการจะใช้สรรพนามแทนคู่สนทนาว่า “vy” (อ่านว่า “วาย”) แต่หากไม่เป็นทางการจะใช้สรรพนามแทนด้วย “ty” (อ่านว่า “ทาย”) ซึ่งเป็นคำที่ใช้เฉพาะกับคนที่รู้จักสนิทสนมกันมานาน หรือคนในครอบครัวเท่านั้น

ประเด็นพ่วงท้ายเกี่ยวกับการทำธุรกิจ สิ่งสำคัญที่สุดในการทำธุรกิจกับชาวเช็ก คือ การตรงต่อเวลา และเมื่อไปถึงสถานที่นัดหมายแล้วต้องกล่าวแนะนำตัวเองเล็กน้อยก่อนเปิดการเจรจาทางธุรกิจเสมอ รวมถึงมองตาคู่สนทนา เพื่อเป็นการแสดงถึงความจริงใจต่อกัน และพึงใช้วิจารณญาณในการเลือกรูปแบบของการพูดคุยซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ทั้งนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่าชาวเช็กมักตกลงธุรกิจกันนอกห้องประชุม ดังนั้น ในกรณีที่ชาวเช็กเชิญให้ออกไปเจรจากันข้างนอก ก็ไม่ควรปฏิเสธคำเชิญ หรือในกรณีที่จำเป็นต้องกล่าวปฏิเสธก็ไม่ควรใช้คำว่า “No” เพราะถือว่ามีสุภาพ แต่ควรเลี่ยงไปใช้คำอื่นแทน

ส่วนเศรษฐกิจต่างประเทศ ฝ่ายวิชาการ

พฤษภาคม 2551